

predlog

Partnerstvo 2+10 za razvoj ter odgovore na izzive gospodarske krize

Sporazum političnih strank in predstavnikov narodnosti v DZ

o sodelovanju pri izvajanju Strategije razvoja Slovenije

Svet se danes sooča s kombinacijo gospodarske in okoljske krize, hkrati pa se nahaja na zgodovinski prelomnici. Globalizacija zmanjšuje prevlado Zahoda. To vnaša v gospodarski, politični in družbeni prostor novo dinamiko in hkrati odpira priložnosti tistim, ki bodo to novo nastajajoče širše okolje pravilno razumeli. Dodaten izziv za Slovenijo predstavlja zmanjševanje vseh vrst zaostankov in razlik do držav, ki so naše partnerke in hkrati tekmice v mednarodnih organizacijah.

Z vključitvijo v EU, NATO, Schengen, Evroobmočje in s približevanjem OECD je Slovenija formalno spet postala del razvitega okolja. Zdaj je pred njo izziv, da tudi po blaginji njenega prebivalstva postane del tega prostora. Formalne okvirje izkorišča za povečanje blagostanja in zmanjševanje razvojnih razlike, ki nas ločijo od zahodnih in severnih sosedov. To so imeli pred seboj že snovalci Strategije razvoja Slovenije in Okvirja gospodarskih in socialnih reform v obdobju 2004-2008. Takrat oblikovano Partnerstvo za razvoj se je izkazalo kot dobra osnova za iskanje soglasja o ključnih razvojnih izzivih, ki se ga zdi vredno obnoviti tudi v tem mandatu. Še posebej, ker Strategija razvoja Slovenije kot nacionalni program za izvajanje Lisbonske strategije še naprej predstavlja solidno osnovo za doseganje političnih dogovorov o nacionalnem razvoju.

Slovenija pa je tudi pred izzivom učinkovitega odgovora na nastopajočo gospodarsko krizo. Svetovna finančna kriza Slovenije sicer ni neposredno prizadela, saj nobena pomembnejša finančna institucija v državi ni propadla. Vendar pa je upočasnitev, zmanjšanje in ponekod prekinitev finančnih tokov v svetovnem finančnem sistemu ogrozila tudi delovanje finančnega sistema v Sloveniji. Ohromitev je bila ponekod večja, kot bi bilo objektivno potrebno tudi zaradi prevelike togosti slovenskih finančnih institucij.

Finančna kriza pa je že na svojem začetku močno prizadela nekatera najmočnejša svetovna gospodarstva. Posledice finančne krize so se v zadnjih mesecih v teh gospodarstvih preselile v t.i. realni sektor. Evropske države, v katere slovensko gospodarstvo največ izvažajo, zmanjšujejo obseg proizvodnje, skrajšujejo delovni čas, zmanjšujejo ter ukinjajo nekatere proizvodne programe, hkrati pa zmanjšujejo davke ter pospešeno sprejemajo druge protikrizne ukrepe.

Danes je očitno, da bodo posledice svetovne finančne krize v realnem sektorju vseobsežne, odpravljanje vzrokov zanjo pa dolgotrajnejše, kot je sprva kazalo. Slovenija kot zelo povezan del evropske ekonomije je po eni strani zaradi članstva v EMU močnejša, po drugi strani pa je zaradi odvisnosti od izvoza na skrčene evropske trge izpostavljena enakim posledicam kot ostali del razvitega sveta.

Slovenija ima pri iskanju pravih odgovorov na nastopajočo gospodarsko krizo prednost v nizki zadolženosti ter sorazmerno razvitemu dinamičnemu sektorju malega in srednjega podjetništva, ki zaposluje tudi največ delavcev. Slovenija ima prednost tudi zaradi izkušnje iz

začetka 90-ih let, ko je morala v kratkem času nadomestiti velik del trga nekdanje Jugoslavije.

Podpisnice sporazuma predvidevamo, da bo potrebno za leti 2009 in 2010 poleg razvojnih hkrati sprejemati tudi učinkovite interventne ukrepe za ohranitev pozitivne rasti in čimvečje zaposlenosti. Kljub temu pa imamo s cilji tega sporazuma v celoti pred očmi tudi potrebo po ustvarjanju učinkovite dolgoročne razvojne podlage za obdobje 2010 - 2020, v katerem bo Slovenija dosegla in preseгла povprečje razvitosti držav Evropske unije in nato tudi Evropske monetarne unije.

Politične stranke ter predstavnika italijanske in madžarske narodnosti v DZ se s tem sporazumom zavezujejo k tvornemu sodelovanju pri iskanju najboljših odgovorov na te izzive z ambicijo, da bi Slovenija iz te krize izšla sposobnejša za tekmo v mednarodnem okolju in z boljšimi perspektivami gospodarskega, okoljskega in socialnega razvoja.

Cilji

Glavni cilj razvoja je povečevanje blaginje ljudi, ki se odraža v kakovosti življenja. Razvoj mora izboljšati možnosti vsakega človeka za dolgo, zdravo in aktivno življenje, da uresniči svoje zasebne in poslovne načrte ter s tem prispeva tudi k blagostanju družbe kot celote.

Pogoj za povečevanje blaginje ljudi je čim višja gospodarska rast (za 3 odstotne točke višja od povprečja Evroobmočja) in zaposlenost. Samo večja gospodarska rast ustvarja pogoje za večjo produktivno zaposlenost in trajno blaginjo. Cilja bomo dosegli, če bomo stalno nadaljevali s strukturnimi reformami, s katerimi bomo izboljševali našo globalno konkurenčnost. Konkurenčnost danes lahko temelji le na tem, da zaupamo v ustvarjalnost, inovativnost in podjetnost ljudi. Vlogo oblasti je potrebno omejiti na to, da poskrbi za enake možnosti za vse ter za učinkovito in poceni zagotavljanje ugodnega razvojnega okolja ter infrastrukturnih storitev, kot so pravna in siceršnja varnost, izobraževanje, zdravstvo in podobno. Naloga države je, da poskrbi, da so te storitve vsem dostopne pod enakimi pogoji, kar pa ne pomeni, da jih mora tudi sama izvajati.

Okolje, ki bo omogočilo vsem, da neovirano razvijejo svoje potenciale, je potrebno dopolnjevati s solidarnostjo, ki predpostavlja tudi skrb države za vse svoje državljane, za vse dele Slovenije in za našo naravo.

Vrednote

Zgornji cilji temeljijo na osnovnih vrednotah, o katerih med podpisniki sporazuma obstaja soglasje. To so:

- svoboda za razvoj potencialov ljudi, svoboda gospodarske pobude, možnost izbire in konkurence;
- odgovornost za svoja dejanja in vpliv na soljudi, na naravo in na prihodnje generacije;
- solidarnost med revnimi in bogatimi, starimi in mladimi ter med različnimi deli države;
- skrb za naravo in drugo, kar v javnosti nima svojega glasu;
- demokracija, ki je ne razumemo zgolj kot formalne postopke ampak kot način, da v oblikovanje politik pritegnemo čim več ljudi.

Kratkoročni ukrepi kot odgovor na gospodarsko krizo

- ustvarjanje enakih institucionalnih pogojev za vsa podjetja;
- posebne vzpodbude za razvojno aktivna podjetja preko vsem pod enakimi pogoji dostopnih davčnih olajšav;
- dodatna skrb za človeške vire z zagotavljanem izobraževalnih programov za čas skrajšanega delovnega časa in za brezposelne ter temu ustrezno prestrukturiranje financiranja izobraževalnih ustanov;
- zmanjšanje stroškov v javnem sektorju, ki mora deliti usodo realnega sektorja s prestrukturiranjem, zmanjševanjem števila zaposlenih in racionalizacijo dela;
- pospešitev velikih nacionalnih infrastrukturnih projektov iz Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih;
- pospešitev ukrepov, ki hkrati naslavlja okoljsko in finančno krizo z investicijami v obnovo javno-prometne in stavbne infrastrukture ter obnovljive vire energije.

Strateški instrumenti za doseganje ciljev

Veljavna Strategija razvoja Slovenije določa pet prednostnih nalog za doseganje naših razvojnih ciljev. Najpomembnejši predlogi, urejeni po posameznih prednostnih nalogah, so:

1) Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast

- Nadaljnje sistematično odpravljanje vzrokov za slabše ocene naše konkurenčnosti v mednarodnih primerjavah;
- Izboljšanje okolja za razvoj podjetništva z motiviranjem zasebnih vlagateljev in zasebnega rizičnega kapitala;
- Nadaljevanje davčne reforme v smeri razvojne usmerjenosti;

Davčni sistem in njegovo izvajanje je potrebno še bolj poenostaviti. Zmanjšati je potrebno obremenitev dela in povečati obremenitev onesnaževanja. Zmanjšati je potrebno davčno breme za ljudi z največjo dodano vrednostjo.

- Država se mora umakniti iz gospodarstva z zmanjšanjem svojih deležev, intervencij in z izogibanjem vpliva na njihovo poslovno politiko;
- Na področju javnih gospodarskih služb je potrebna nadaljnja liberalizacija in omogočanje konkurence različnih ponudnikov ob hkratnem zagotavljanju zanesljivosti oskrbe in enake dostopnosti infrastrukture.

2) Učinkovito ustvarjanje, pretok in uporaba znanja

- Naslonitev na priporočila razvojnih skupin Sveta za konkurenčnost glede vsebinskih in strukturnih sprememb v raziskovalnem in visokošolskem prostoru;
- Povečanje vlaganj v raziskave in razvoj ter v mehanizme ciljnega in kolaborativnega raziskovanja;

- Povečanje kadrovske in institucionalne konkurence v visokošolskem in raziskovalnem prostoru;
- Povečanje odgovornosti udeležencev izobraževanja za svoje znanje.

3) Učinkovita in cenejša država

- Stroške delovanja javnega sektorja je potrebno zmanjšati z bolj racionalno organizacijo, krčenjem in bolj učinkovitim izvajanjem nalog, s poenostavitvami postopkov, varčevanjem pri zaposlovanju, s prenašanjem dela nalog na nevladne organizacije ter zasebne subjekte neprofitnega in profitnega značaja z uveljavljanjem javno zasebnega partnerstva.
- Nadaljevati je potrebno z učinkovitim črpanjem evropskih sredstev.
- Kakovost predpisov je potrebno še naprej izboljševati z vključevanjem zainteresirane javnosti v njihovo pripravo, z vnaprejšnjimi presojami učinkov in z načelom minimiziranja administrativnih bremen.
- Izboljšati je potrebno delovanje pravosodnega sistema in odpraviti sodne zaostanke.
- Nadaljevati je treba z odpravljanjem administrativnih ovir za državljane in podjetja.

4) Moderna socialna država in večja zaposlenost

- Nadaljevanje uvajanja sistema varne prožnosti;
- Povečati preglednost, enostavnost in posledično pravičnost sistema socialnih transferov;
- Izdelati mehanizme za daljše ostajanje starejših v aktivnosti;
- Izboljšati dostopnost do zdravstvenih storitev in izboljšati učinkovitost delovanja zdravstvenega sistema.

5) Trajnostni razvoj

- Izdelati celovit program odgovora na podnebne spremembe;
- Čim ceneje in čimprej izpolniti evropske zaveze na tem področju;
- Spodbuditi podjetja, ki lahko sodelujejo na mednarodnem trgu zelenih tehnologij;
- Spodbuditi vlaganja v energetske učinkovitost in obnovljive vire energije s čim večjo naslonitvijo na enotne ekonomske kriterije;
- Odgovor na krizo naj gre v smeri "green bailout" rešitev - da se torej čim več sredstev uporabi za to, da se hkrati naslovita okoljska in gospodarska kriza;
- Regionalni razvoj omogočiti in nadgraditi z ustanovitvijo pokrajin.

PRAVILA O VPLIVU IN ODGOVORNOSTI

I.

Podpis sporazuma je izraz skupne volje podpisnic po sodelovanju pri reševanju problemov nacionalnega pomena, za iskanje učinkovitih odgovorov na izzive nastopajoče gospodarske krize ter za nadaljevanje razvojnega zagona Slovenije.

II.

Vsem podpisnicam sporazuma bo vlada za potrditev na Partnerskem svetu v roku 30 dni po podpisu sporazuma predložila konkreten, terminsko določen zakonodajni program aktivnosti vlade za njegovo uresničevanje.

III.

Podpisnice sporazuma bodo razpravljale in se usklajevale o vsakem predlogu zakona posebej.

Vlada bo od podpisa tega sporazuma dalje vsak predlog zakona s tematiko, preko katere se uresničujejo cilji tega sporazuma, poslala podpisnicam še pred pričetkom uradne vladne procedure za potrditev predloga zakona. Če bo katera koli od podpisnic imela pripombe na besedilo zakona, bo lahko v 7 dneh zahtevala usklajevalni sestanek, ki ga bo v roku treh dni po prejemu predloga sklical predlagatelj zakona.

Cilj takega skupnega razgovora oz. usklajevalnega sestanka je dogovor o ciljih in bistvenih rešitvah v predlogu zakona. Če dogovor po usklajevanju predstavnikov podpisnic sporazuma ni dosežen, v nadaljnjih 7 dneh ocenij možnost sporazuma Partnerski svet. Če sporazum ni dosežen in vlada odloči, da bo zakon kljub temu vložila v parlamentarno proceduro, imajo podpisnice, ki so temu nasprotovale, pravico javnega pojasnila svojih stališč glede vsebine zakona in zanj ne prevzemajo odgovornosti.

IV.

Vlada bo zagotovila, da se v oblikovanje predlogov zakonov še naprej enakopravno vključujejo socialni partnerji v okviru ESS, Sveta za trajnostni razvoj, Sveta za konkurenčnost in po potrebi tudi zainteresirane institucije in nevladne organizacije.

Podpisniki sporazuma bodo obveščeni o sejah Ekonomsko socialnega sveta in se strinjajo, da njihovi predstavniki kot vabljeni sodelujejo na njih.

Pred vložitvijo predloga zakona v zakonodajno proceduro morajo biti vsi podpisniki sporazuma seznanjeni z rezultati pogajanj s socialnimi partnerji in z neusklajeno vsebino predlaganih rešitev, kar bo vlada zagotovila s pošiljanjem zapisnikov ESS, svetov in zapisnikov drugih usklajevanj vsem podpisnicam.

V.

Ob predložitvi vsakega od predlogov zakonov za uresničevanje tega sporazuma bo vlada obvestila državni zbor in javnost, ali je bilo opravljeno usklajevanje med partnerji sporazuma, ali je in v kakšni vsebini o zakonu doseženo soglasje in/ali katere stranke podpisnice k predlaganemu besedilu niso dale soglasja.

VI.

Vsaka od strank podpisnic sama odloča, kdo jo bo zastopal na usklajevalnih sestankih o posamičnih predlogih zakonov.

Predstavniki podpisnic, ki usklajujejo predloge zakonov, obveščajo svoje poslanske skupine o stališčih in dogovorih strank podpisnic v zvezi s tem sporazumom. Podpisnice tega sporazuma se bodo potrudile, da bodo njihove poslanske skupine v državnem zboru podprle usklajene rešitve predlogov zakonov, vendar ta sporazum v ničemer ne omejuje svobodo poslanca DZ, ki izhaja iz 82. člena Ustave RS.

VII.

Stranke podpisnice ustanovijo Partnerski svet kot posvetovalni organ, v katerem sodelujejo predsedniki strank podpisnic in podpisnika predstavnikov narodnosti. Partnerski svet se sestane na predlog katerega koli člana ali članice sveta, skliče in vodi pa ga predsednik vlade. Na seje sveta se vabi tudi predsednika državnega zbora, vodjo vladne službe za razvoj in po potrebi predstavnike ustreznega vladnega resorja.

VIII.

Vsaka od podpisnic lahko kadar koli sporoči drugim, da izstopa iz sporazuma ter za to odločitev navede tudi razloge.

Če ne pride do poskusov pomiritve in dogovora, se šteje, da je po treh dneh stranka podpisnica dokončno izstopila.

V Ljubljani, ... januarja 2009